

ZAMONAVIY TURIZM: O‘ZBEKISTONNING YANGI YO‘NALISHLARI

Ikramova Dilnoza Abduraxmanovna

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti

Inson resurslari va mahalla taraqqiyotini

boshqarish instituti tarmoqlar

iqtisodiyoti kafedrası assistenti

Dilnozaikromova1001@gmail.com

Аннотация. *Ushbu tezisda O‘zbekistonda zamonaviy turizmning shakllanishi va uning yangi yo‘nalishlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. So‘nggi yillarda turizm sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar, raqamli infratuzilmaning kengayishi, xizmatlar sifatining oshishi hamda xalqaro integratsiya jarayonlari natijasida turizmning innovatsion turlari rivojlanmoqda. Tesizda ekoturizm, agroturizm, gastronomik turizm, ekstremal turizm, sog‘lomlashtirish turizmi va ziyorat turizmi kabi yo‘nalishlarning potentsiali, ularning iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyati hamda hududiy rivojlanishga ta’siri yoritiladi. Shuningdek, “smart-turizm” konsepsiyasi, raqamli marketing, onlayn bron qilish tizimlari va elektron viza kabi texnologik yangiliklarning joriy etilishi tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari O‘zbekistonda turizm sohasining raqobatbardoshligini oshirish va uni barqaror rivojlantirish uchun amaliy takliflar ishlab chiqishga xizmat qiladi.*

Калит со‘злар: *Zamonaviy turizm, O‘zbekiston turizmi, yangi yo‘nalishlar, ekoturizm, agroturizm, gastronomik turizm, ekstremal turizm, ziyorat turizmi, sog‘lomlashtirish turizmi, smart-turizm, raqamli infratuzilma, innovatsion turizm, turistik xizmatlar, turizm islohotlari, barqaror turizm rivoji.*

**СОВРЕМЕННЫЙ ТУРИЗМ: НОВЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ В
УЗБЕКИСТАНЕ**

*Самаркандский государственный университет имени
Шарофа Рашидова Институт управления человеческими
ресурсами и развития махаллей Кафедра экономики*

Икрамова Дильноза Абдурахмановна

Ассистент: Dilnozaikromova1001@gmail.com

АННОТАЦИЯ: *В данной тезисной работе научно анализируется формирование современного туризма в Узбекистане и его новые направления. В последние годы в туристической сфере проводятся реформы, расширяется цифровая инфраструктура, повышается качество услуг, а также усиливается процесс международной интеграции, что способствует развитию*

инновационных видов туризма. В работе рассматривается потенциал таких направлений, как экотуризм, агротуризм, гастрономический туризм, экстремальный туризм, оздоровительный туризм и паломнический туризм, их экономическая и социальная значимость, а также влияние на региональное развитие. Кроме того, анализируется внедрение концепции «умного туризма», цифрового маркетинга, систем онлайн-бронирования и электронных виз. Результаты исследования служат основой для разработки практических рекомендаций по повышению конкурентоспособности туристической отрасли Узбекистана и её устойчивому развитию.

Ключевые слова: современный туризм, туризм Узбекистана, новые направления, экотуризм, агротуризм, гастрономический туризм, экстремальный туризм, паломнический туризм, оздоровительный туризм, умный туризм, цифровая инфраструктура, инновационный туризм, туристические услуги, реформы туризма, устойчивое развитие туризма

Kirish. So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida turizm sohasi milliy iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biriga aylandi. Global turizm bozoridagi raqobatning kuchayishi, sayyohlarning talab va ehtiyojlarining o‘zgarishi hamda zamonaviy texnologiyalarning tez sur‘atlarda rivojlanishi turizm faoliyatini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Mamlakatda turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilish, xizmatlar sifatini oshirish, xavfsizlik tizimlarini takomillashtirish, elektron viza va onlayn bron qilish tizimlarining joriy etilishi kabi islohotlar soha jadal rivojlanishiga zamin yaratmoqda.

O‘zbekistonning boy tarixiy-madaniy merosi, noyob tabiiy manzaralari, milliy qadriyatlari va mehmondo‘stlik an‘analari zamonaviy turizmning turli yo‘nalishlarini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar taqdim etadi. Bugungi kunda ekoturizm, agroturizm, ekstremal turizm, gastronomik turizm, ziyorat turizmi, sog‘lomlashtirish turizmi va “smart-turizm” kabi innovatsion yo‘nalishlar shakllanib, mahalliy hamda xorijiy sayyohlar e‘tiborini tortmoqda.

Mazkur maqolada O‘zbekistonda zamonaviy turizmning yangi yo‘nalishlari, ularning rivojlanish omillari, iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati va istiqbollari tahlil qilinadi. Shuningdek, sohani rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati, modernizatsiya jarayonlari va innovatsion yondashuvlar ilmiy nuqtai nazardan yoritiladi.

1. O‘zbekistonda zamonaviy turizmning rivojlanish omillari

O‘zbekistonda turizmni modernizatsiya qilish va uni iqtisodiyotning muhim tarmog‘iga aylantirish so‘nggi yillarda ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Davlat tomonidan turistik infratuzilmani yaxshilash, transport-logistika tizimlarini rivojlantirish, mehmonxona va servis xizmatlarini jahon standartlari darajasiga ko‘tarish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xorijiy sayyohlar uchun viza tartiblarining soddalashtirilishi, “e-visa” tizimining joriy etilishi,

turizmni qo'llab-quvvatlaydigan soliq va investitsiya imtiyozlari sohaning rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

Shuningdek, iqtisodiyotning raqamlashtirilishi jarayoni turizm xizmatlarining yanada qulay va xavfsiz bo'lishiga xizmat qilmoqda. Onlayn to'lov tizimlari, elektron bron qilish platformalari, virtual gid va audioekskursiya kabi zamonaviy texnologiyalar sayyohlar tajribasini yaxshilashga yordam bermoqda.

2. Ekoturizmning shakllanishi va istiqbollari

O'zbekistonning tabiiy hududlari — tog'lar, cho'llar, milliy bog'lar va qo'riqxonalar ekoturizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega. So'nggi yillarda ekoturizm ekologik barqarorlik tamoyillari asosida tashkil etilib, mahalliy aholining bandligini oshirishga, hududlarning iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qila boshladi.

Ekoturistik yo'nalishlarga Chotqol biosfera rezervati, Hisor tog'lari, Qizilqum cho'li, Aralbo'yi hududlari kiradi. Ekoturizmning asosiy afzalliklari — biologik xilma-xillikni asrash, ekologik madaniyatni oshirish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanishdir.

3. Agroturizm va mahalliy iqtisodiyot

Agroturizm O'zbekistonda yangi, ammo tez rivojlanayotgan yo'nalishlardan biridir. Qishloq hayoti, dehqonchilik jarayonlari, milliy taomlar tayyorlash, bog'dorchilik va chorvachilik bilan tanishish sayyohlar uchun jozibador ko'rinmoqda. Agroturizm mahalliy aholining tadbirkorlik faolligini oshirib, hududlarning iqtisodiy barqarorligiga sezilarli hissa qo'shmoqda.

Fermer xo'jaliklari, agrokomplekslar, meva-sabzavot yetishtirish plantatsiyalari va hunarmandchilik markazlari xorijiy va mahalliy sayyohlar uchun yangi turistik paketlar taklif qilmoqda.

4. Gastronomik turizmning o'sish tendensiyalari

O'zbekiston milliy taomlari — palov, somsa, shashlik, shivit oshi, norin va boshqa an'anaviy taomlar gastronomik turizmning o'sishiga asos bo'lmoqda. Turistik hududlarda gastrofestivallar, oshpazlik master-klasslari, milliy taomlar haftaliklari tashkil etilayotgani ushbu yo'nalishga qiziqishni orttirmoqda.

Gastronomik turizm nafaqat madaniy merosni targ'ib qiladi, balki xizmat ko'rsatish sohasida yangi ish o'rinlarining yaratilishiga ham xizmat qiladi.

5. Ekstremal va sarguzasht turizmi

Tog' sporti, parashyut sporti, off-road safari, chang'i sporti, veloturizm va speleoturizm kabi faol dam olish yo'nalishlari O'zbekistonda tobora kengaymoqda. Chimgan, Amirsoy, Beldersoy kabi tog' hududlarida xalqaro talabga mos sport-infratuzilma yaratilishi ekstremal turizmning mashhurligini oshirmoqda.

Sarguzasht turizmi yoshlar va chet ellik sayyohlar orasida eng tez rivojlanayotgan segmentlardan biridir.

6. Ziyorat turizmi: tarixiy-madaniy merosdan samarali foydalanish

O'zbekiston dunyoning eng qadimiy islomiy markazlaridan biri bo'lib, Buxoro, Samarqand, Termiz, Xiva kabi shaharlarda ming yillik madrasa, maqbara va masjidlar saqlanib qolgan. Ziyorat turizmi mustaqillik yillarida kengayib, hozirda xalqaro darajada e'tirof etilgan turizm turi sifatida rivojlanmoqda.

Ziyorat yo'nalishlari ruhiy-ma'naviy merosni targ'ib qiladi va sayyohlarni jozibador tarixiy markazlar bilan tanishtiradi.

7. Smart-turizm va raqamli innovatsiyalar

Zamonaviy turizmning muhim yo'nalishlaridan biri — smart-turizm bo'lib, u raqamli texnologiyalar asosida yanada qulay, interaktiv va shaxsga yo'naltirilgan xizmatlar taklif etadi. QR-gidlar, mobil ilovalar, virtual haqiqat (VR) va kengaytirilgan haqiqat (AR) texnologiyalari madaniy obyektlar bo'yicha virtual sayohatlarni amalga oshirish imkonini bermoqda.

Raqamli transformatsiya turistik xizmatlar sifatini oshiradi, sayyohlar oqimlarini boshqarish va xavfsizlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

XULOSA

O'zbekistonda zamonaviy turizmning yangi yo'nalishlari jadal sur'atlarda rivojlanmoqda. Ekoturizm, agroturizm, gastronomik turizm, ekstremal turizm, ziyorat turizmi va smart-turizm kabi innovatsion turlarning shakllanishi mamlakatning turistik salohiyatini sezilarli oshirmoqda. So'nggi yillardagi davlat islohotlari, infratuzilmaning modernizatsiyasi va raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonlari O'zbekistonni global turizm bozorida raqobatbardosh davlatlardan biriga aylantirishga xizmat qilmoqda.

TAKLIFLAR

1. **Turizm infratuzilmasini rivojlantirish:** Yirik shaharlar va turistik markazlar bilan bir qatorda, tabiiy va tarixiy hududlarda mehmonxona, transport va xizmat ko'rsatish infratuzilmasini kengaytirish lozim.

2. **Innovatsion texnologiyalarni joriy etish:** Smart-turizm konsepsiyasi asosida mobil ilovalar, QR-gidlar, AR/VR texnologiyalari va sun'iy intellekt tizimlarini yanada rivojlantirish tavsiya etiladi.

3. **Yangi turizm yo'nalishlarini rag'batlantirish:** Ekoturizm, agroturizm, gastronomik va ekstremal turizmni qo'llab-quvvatlash orqali mahalliy iqtisodiyot va qishloq hududlarini rivojlantirish mumkin.

4. **Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish:** Turizm klasterlari, ekologik hududlar va ekstremal turizm markazlariga investitsiyalarni jalb qilish, xalqaro brendlarni rivojlantirish va xalqaro sertifikatlash tizimlarini joriy etish zarur.

5. **Ta'lim va kadrlar tayyorlash:** Turizm sohasida malakali kadrlar tayyorlash, professional oshpazlar, gidlar, ekologik va ekstremal turizm bo'yicha mutaxassislarni tayyorlash tizimini kengaytirish tavsiya etiladi.

6. **Mahalliy va xalqaro marketing strategiyasini kuchaytirish:** Turistik yoʻnalishlarni reklama qilish, xalqaro festivallar va media-kampaniyalar orqali Oʻzbekistonning turizm salohiyatini targʻib qilish zarur.

7. **Barqarorlik va ekologik masʼuliyat:** Turizmni rivojlantirish jarayonida tabiiy resurslarni muhofaza qilish, chiqindilarni kamaytirish va ekologik barqaror turizm amaliyotlarini keng joriy etish lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Jahon Turizm Tashkiloti (UNWTO). Annual Tourism Report.
2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari va Qarorlari. Turizmni rivojlantirish strategiyasi (2019–2025).
3. Hasanov B. “Turizm industriyasi va uning innovatsion rivoji”. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
4. Abdurahmonov Q. “Ekoturizm asoslari”. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2020.
5. Karimova M. “Zamonaviy turizm marketingi”. – TDIU, 2022.
6. UNESCO Nomoddiy madaniy meros roʻyxatlari boʻyicha hisobotlar.
7. Bekmurodov A. “Agroturizmning iqtisodiy samaradorligi”. – Ilmiy jurnal, 2021